

Ryes skanse og Dragsmuren på Helgenæs

Ryes skanse markerer sig monumentalt på bakken ved roden af Helgenæs. Her set fra nord.

General Ryes skanser på sydsiden af den smalle landtunge som adskiller Helgenæs fra Mols, stammer fra Treårskrigen mod tyskerne i 1848-50. Under krigen måtte de danske tropper i maj 1849 trække sig tilbage op gennem Jylland. Tyskerne havde allerede besat Århus, så general Rye undgik byen og trak sine tropper ud til Rønde, som blev forskanset medens opbygningen af befæstningen ved Helgenæs blev færdiggjort. Herfra foregik udskibningen til Fyn 30 juni 1849 for det afgørende slag ved Fredericia (Se illustration 1) 6 juli 1849. Danskerne vandt trods store tab slaget, men mange, bl.a. general Rye, faldt. Brigaden som foretog denne i Danmark "verdensberømte" knibtangsmånevne bestod af 6-7.000 mand samt omkring 1.500 heste. I alt var omkring 41.000 mand (Se illustration 2) indkaldt til krigen. Gennem Jylland forfulgte general Ryes tropper af en tysk styrke på ca. 13.000 mand ud af i alt ca. 65.000. Frem til 1849 påhvilede værnepligten kun bondestanden.

Skanseanlægget ved Helgenæs kom således ikke i direkte aktiv brug i forbindelse med Treårskrigen kamphandlinger, men sikrede at general Ryes brigade nåede frem som forstærkning til slaget ved Fredericia.

Ryes skanser (Se illustration 3) ved Helgenæs afskar fuldstændigt det godt 400 m brede næs i øst-vestlig retning. Skanserne stod færdige i 1849, og var forinden d. 19/9 1848 blevet inspiceret af Frederik VII.

På bakkens højeste punkt anlagdes en åben skanse (Se illustration 4), som med 6 kanoner kunne bestryge det lave land mod nord ved et evt. angreb. Herfra er der en fantastisk oversigt (Se illustration 5) over det omliggende landskab og hav. Mod vest - nede mod stranden - var et brystværn til 2 kanoner, og mod øst var Helgenæs aflukket af en zigzag-formet jordvold og palisade (Se illustration 6) med porte og i alt 4 kanoner til forsvar af den brede forstrand.

100 m syd for palisaden (Se illustration 7) var yderligere 2 støttedatterier med 4 ekstra kanoner og her lå også de 3 barakker til indkvartering af de 600 mand som gjorde tjeneste på anlægget.

På begge sider af Helgenæs syd for skansen - ved Kongsgårde og Borup - blev der bygget broer til brug for udskibningen.

Oprindeligt lagde kongen navn til skansen, men efter slaget ved Fredericia blev "Frederiksskansen" efterhånden erstattet med anlæggets nutidige navn "General Ryes Skanse". Til minde om general Olaf Rye blev der i 1924 opsat en mindesten (Se illustration 8) nedenfor skansen. Stenen er siden hen blevet flyttet op på selve skansen ved hjælp af 80 artillerister.

General Ryes Skanse er i dag et yndet udflugtsmål (Se illustration 9). Det arealfredede området er statsejet og administreres af Skov- og Naturstyrelsen v. Fusingø Statsskovdistrikt.

På en klar dag er der en fantastisk udsigt fra skansen over det omliggende hav og landskab. I nord ses Mols Bjerge med de mange gravhøje omkring Trehøje, og lige nedenfor skansen forløber den såkaldte Dragsmur (Se illustration 10), som et bredt og nu ret sammenfaldent og overvokset stendige. Fra flere sider har der gennem historien været fremsat teorier om, at Dragsmuren er rester af et gammelt forsvarsanlæg, i forbindelse med at Marsk Stig i 1200-tallet ejede Helgenæs, men dette har endnu ikke kunne påvises. Stendiget danner sogneskel mellem Vistofte og Helgenæs sogn, og er måske bare en landskabelig markering af dette ejendomsdel.

Illustr.1 Situationsbillede fra det afgørende slag ved Fredericia malet af J.V.Sonne.

Illustr.2 Den danske "Jens" stammer fra Treårskrigen hvor F.C.Lund blot navngav dette soldaterbillede "Jens"

Illustr.3 Det centrale skanseanlæg set fra øst.

Illustr.4 Udsigt mod nord fra skansen. I forgrunden kanonplatformen for hovedskansens 6 kanoner.

Illustr.5 Hovedskansen og østlige skanser set fra nordvest.

Illustr.6 De zigzag-formede skanser på den lavtliggende øststrand set fra hovedskansen.

Illustr.7 Hovedskansen set fra syd.

Illustr.8 Mindestenen over general Rye fra 1924.

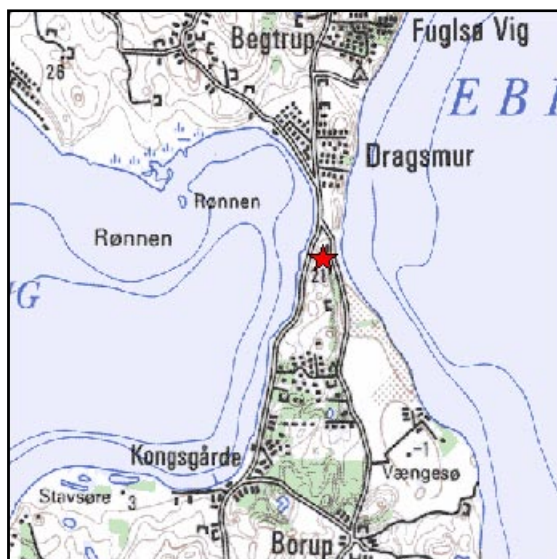

Illustr.9 Skansen og det smalle forland som forbinder Helgenæs med Mols set fra nordvest.

Illustr.10 Udsigt til Dragsmuren fra skansen. Diget forløbet øst-vest lige foran bilen.

Adgang:

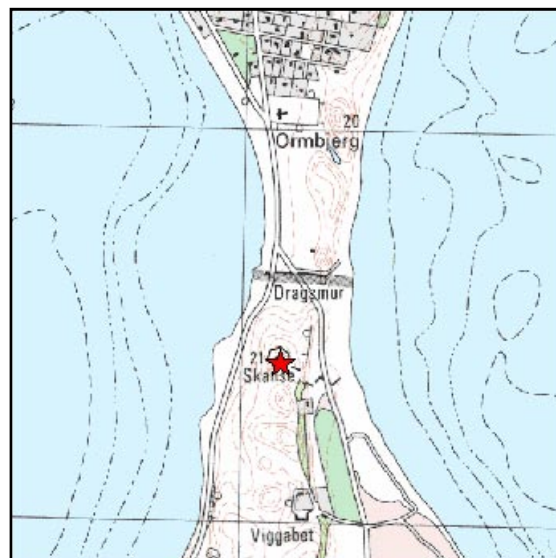

GPS-koordinater (UTM):
E 595018 N 6225197

Luffoto © COWI

Kort © KMS

Fra Rønde - Ebeltoft området køres mod Mols og Helgenæs.

På det smalleste sted ved Dragsmur deler vejen sig. Her holdes til vestre mod Borup. Parker på afmærket parkeringsplads i nåletræsbevoksningen på højre side efter ca. 500 m kørsel

Faciliteter:

Offentlig stirute og informationsskilte. Informationsskilt om skansen øst for mindestenen på skansen. Gratis informationsfolder om Helgenæs i folderkassen ved oversigtsskiltet på parkeringspladsen.

Afstand til fortidsminde: ca. 300 m.

Særlige forhold:

Undgå slidskader på skanserne. Følg den afmærkede stirute fra parkeringspladsen.

OBS: Trappen i skrænten fra parkeringspladsen til skansearealet er ret stejl. Alternativ adgang til området kan ad stien fra asfaltvejen ca. 100 m nord for parkeringspladsen.

Hunde skal føres i snor.

Litteratur:

Skov- og Naturstyrelsens **folder over Helgenæs**

<http://www.skovognatur.dk/Udgivelser/Vandretursfoldere/atilaa/Helgenaes.htm>

Ingrid Nielsen (red.):

Bevar din arv

Oversigtsværk over fredningsarbejdet og de fredede monumenter i det danske landskab i anledning af fredningslovens 50 års jubilæum

GEC GAD og Skov- og Naturstyrelsen 1987

ISBN: 87-12-01751-5

Carsten Henrik Bang:

Guide til Danske fortidsminder

Rigt illustreret guide til ca. 500 offentligt tilgængelige fortidsminder i Danmark

Gyldendal og Skov- og Naturstyrelsen 1994

ISBN: 87-00-17166-2

Jens Muff Hansen:

I general Ryes fodspor

Gratis guide til skanser fra englandskrigen (1801-14) og Treårskrigen (1848-50) i Århus Amt

Århus Amt, Natur og Miljø 1993

www.nm.aaa.dk/publikat/pdf/General_Rye_Helgenaes.pdf

Poul Henning Jensen:

Natur og Kulturguide til Århus Amt

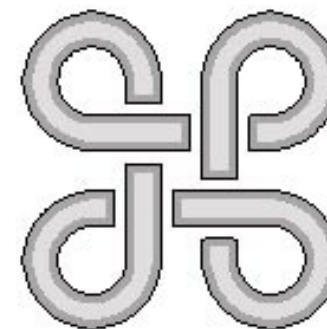
Rigt illustreret og populær guide til Århus Amts historie, natur og seværdigheder

Århus Amt 1997

ISBN: 87-90099-19-2

www.aaa.dk/aaa/nm-publikationer.htm?ResID=95

Til notater:

**Se mange flere
fortidsminder på**

www.fortidsmindeguide.dk

**- og send os gerne dine egne fotos
og kommentarer fra et besøg**